

European Heritage City
Zajednica kulturnih i
duhovnih naslijeđa

Центар за културу
ВЛАДА ДИВЉАН

КОЛО

Дани европске баштине - ОД ИГРЕ ДО НАУКЕ

Центар за културу
ВЛАДА ДИВЉАН

МЕСТО

ВРЕМЕ

24.09-30.09.2019.

Музеј Факултета спорта и физичког васпитања **ЗАХВАЉУЈЕ СЕ** следећим инситуцијама:

зато што је у пријатељском и спортском духу отворио своја врата за изложбу пред Вама.

Музиколошки институт

Српске академије наука и уметности

на уступљеној грађи без које ова изложба не би била потпуна.

Музеј Факултета спорта и физичког васпитања једина је организација у Србији која систематски истражује, баштини и документује грађу из области наука у спорту и физичком васпитању и историје спорта. Имајући у виду овогодишњу тему манифестације **Дани европске баштине** одлучили смо се да у фокусу наше изложбе буде појам *Игре*. За каталог у овој форми смо се одлучили у складу са нашим вредностима у погледу екологије и одрживог развоја. Од 2014.године, Музеј је на сваком гостовању ван Београда обавезно садио младице дрвећа које је донирао Шумарски факултет. Сматрајући да то није довољно, одлучили смо да штампане материјале сведемо на минимум уз могућност рециклаже, али и да избегнемо друге медије који негативно утичу на животну средину као што су CD/DWD медији. Из тих разлога пред вама се налази електронски а не традиционални штампани каталог. У редовима који следе сазнаћете више о *Играма* и видећете део графичке и фотографске збирке Музеја које се односе на разне типове игара.

Заоставштина Љубице С. Јанковић припада Архиву Музиколошког института САНУ, заштићена је и учињена доступном широј јавности у оквиру пројекта *Дигитализација и каталогизација архивске грађе* (руководиоци др Катарина Томашевић и др Данка Лајић Михајловић), реализованог уз финансијску помоћ Министарства културе и информисања РС и Секретаријата за културу Скупштине Града Београда 2013. и 2014. године. На изложби је грађа представљена штампаном облику у посебном делу поставке.

Изложба „**ОД ИГРЕ ДО НАУКЕ**“ је од првих корака наишла на топлу и професионалну добродошлицу у Центру за културу "Влада Дивљан" .

И заиста, не бисмо могли да замислимо бољег партнера и боље место од оног које баштини дугу традицију креирања разноврсних културних садржаја за своју локалну заједницу али и за грађанство у целини.

је мултифункционална установа у култури која има огромне просторне и друге капацитете што је чини обавезном и радом да своје потенцијале, предности и вредности стави у службу културног живота градске општине Палилула и Града Београда уопште.

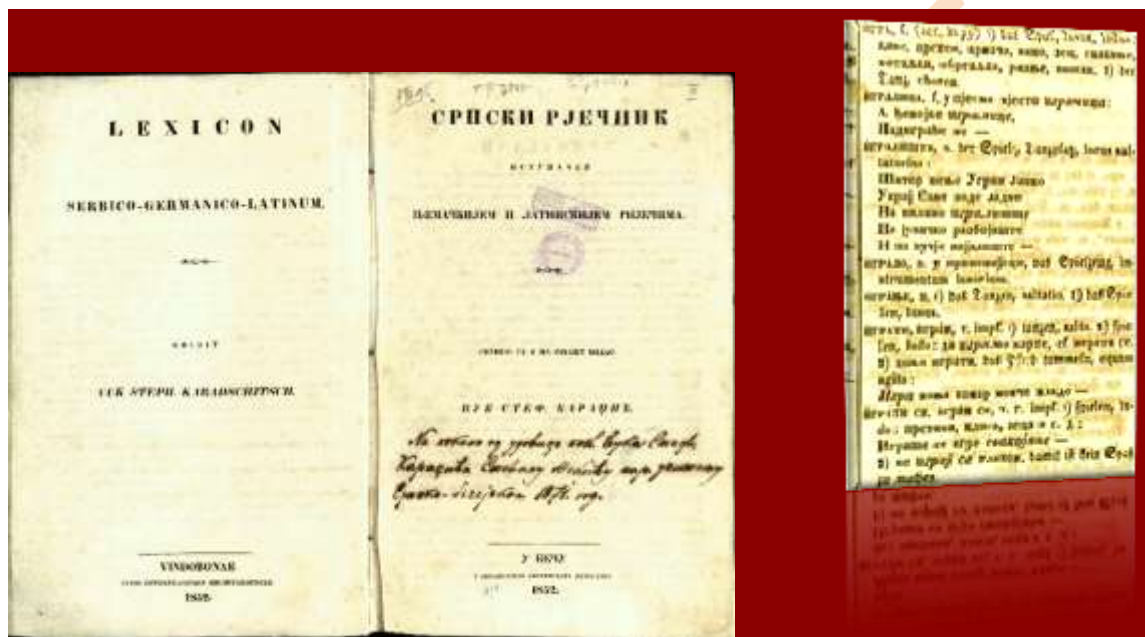
је својим програмима окренут и оворен ка промоцији вредности отвореног и демократског друштва, сарадњи са локалним, националним и светским уметницима и уметничким групама како професионалцима тако и аматерима. Богат програмски садржај има неколико основних грана : Позоришни програм, Музички програм и музичко- сценски програм, Књижевни, Изложбени програм, Едукативни програми и Програми комерцијалног рентирања простора Центра за културу "Влада Дивљан".

Музиколошки институт
Српске академије наука и уметности

ИЗЛОЖБА

„ОД ИГРЕ ДО НАУКЕ“

Са штампом међутим, започињемо пут *Игре*. У речнику **Вука Стефановића Караџића** из 1852.године појављује се појам *игре* у различитим облицима. Глаголски облик пак има два значења- играти се и играти у смислу плесања-танцовања.

Недоумицу око игре, сигре или плеса имао је и **Тихомир Ђорђевић** који се уз Вука Караџића, Вука Врчиновића, Милана Миличевића и сестре Јанковић сврстава у пионире рада на сакупљању народних игра. Тихомир Ђорђевић је осим непроцењивог доприноса развоју етнологије уопште, оставио неизбрисовг трага у проучавању народних игара с обзиром да је први покушао да их класификује и да прикупљену грађу систематизује. Резултат његовог, и рада његових сарадника је публикација коју је уредио под називом *Српске народне игре*.

Његово поимање игре је и данас примењиво на различите типове игара - народне, спортске, елементарне... Ђорђевић пише „Животиња се игра по нагону... Човек је тај надражај своје снаге одредио, дотерао према месту где је, према приликама у којима је компликовао и украсио, према висини своје културе, унео свога духа, те је тако игра добила различите облике, који су у много случајева достигли савршенство. Тежњу дакле за игром, човек изражава на различите начине, од најпростијих телесних покрета до најсложенијих и најкомбинованијих кретања тела и духа“.

Тихомир Ђорђевић поделио је игре на Витешке игре, Забавне игре, Игре духа, Игре за добит и Орске игре. У Витешке игре убрајају се : рвање, скок из места, скок из трка, трчање, бацање камена с рамена, самоскока, нишана из пушке и друге. У незнатно измењеном облику а са много строжијим правилима, већина ових игара данас чини основни спортски програм Олимпијских игара.

У првим наставним програмима садашњег Факултета а некадашње Школе за телесно васпитање Краљевине Југославије, *Игре* су заузимале значајно место. У 1938. години под *Играма* се подразумевају одбојка, кошарка, рукомет и ногомет а ту су и *Народне игре*, кола и корачнице. Поменимо и *Гимнастичке игре* из којих ће се потом развити естетска односно ритмичка гимнастика. О значају игара у телесном васпитању и физичкој култури писали су и стручњаци из ових области.

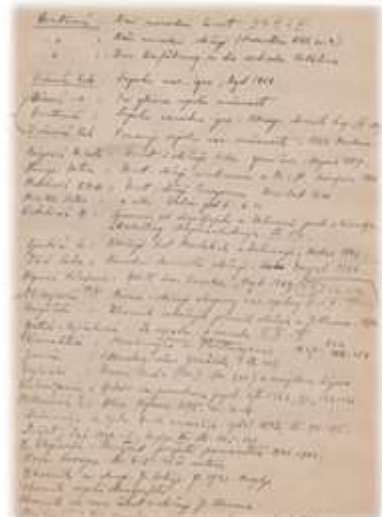
Један од њих, **Милош Нишавић**, био је међу првима који су стекли високо образовање у области спорта и физичког васпитања, на академији *Плисудски* у Варшави. Вративши се након студија у Србију, професор Нишавић био је од почетка ангажован у Школи, касније на Државном институту за физкултуру (ДИФ), али и у Комисији за физкултуру ФНРЈ у чијем је раду активно учествовао. Он је након одбране магистарског рада, 1964. године објавио књигу под називом „Игре у физичкој култури“.

Ово је на нашем језику прва академска, стручна, систематизована студија о функционалној улози игара у спорту и физичком васпитању кроз различите теоријске аспекте. У контексту физичке културе, Нишавић је игре поделио на три основне групе : елементарне игре, спортске игре и теренске игре. У елементарне игре убројио је од раније познате гимнастичке игре, али и дечије и

народне игре. Под спортским играма подразумевао је оне игре које имају стандардна правила и садржаје а која важе у спортским такмичењима и које су као такве препознате у целом свету. Још једно од обележја спортских игара је лопта која је заједничка за све, уз варијације у спортовима као што су хокеј на леду и бадминтон. И ове, спортске игре, чине саставни део свих већих спортских такмичења- Олимпијских, Медитеранских, Европских игара. Последње у Нишавићевој типологији су теренске игре, препознатљиве су по месту извођења, односно произвољно изабраном терену. Ове игре уско везане за природу чије ресурсе користе за ходање, трчање, пењање, пливање, роњење и друге активности.

Докторску дисертацију под називом „Традиционалне форме физичке културе југословенских народа : народна агонистика индивидуалног карактера“ одбранио је, такође у Варшави, професор **Никола Курелић** годину дана касније. Овај рад је посвећен народним играма односно надметањима на територији Југославије и специфичан је по много чему. Курелић је , наиме, био први доктор наука из области физичке културе у Југославији. Његов рад се одликује мултидисициплинарним приступом у овој области с обзиром да студија комбинује етнологска и антрополошка истраживања у контексту и теорији физичке културе. У Музеју су нађене белешке, радови и материјали професора Курелића који сведоче о његовом приступу проблематици народних игара, надметања и спортова. Грађа још увек није музеолошки обрађена међутим значајно је поменути да се међу њом налазе анкете које су попуњавали студенти сходно свом пребивалишту, а који се односе на присуство разних облика народних спортова и игара, фотографисан извод из Дубровачког архива о коњичким играма у Приштини, у 15.сталећу и уредно вођене библиографске белешке. Ово је од изузетне важности за период у коме настаје јер је то управо доба када се физичка култура развија као засебно научно поље, које полако али сигурно селекује аспекте других, друштвено-хуманистичких, али и медицинских наука и примењује их на своје поље истраживања.

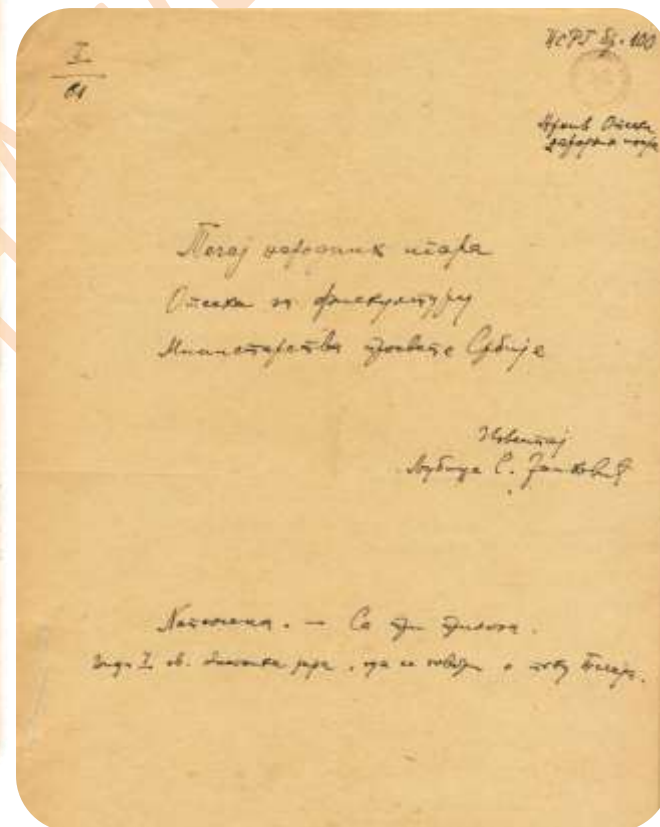
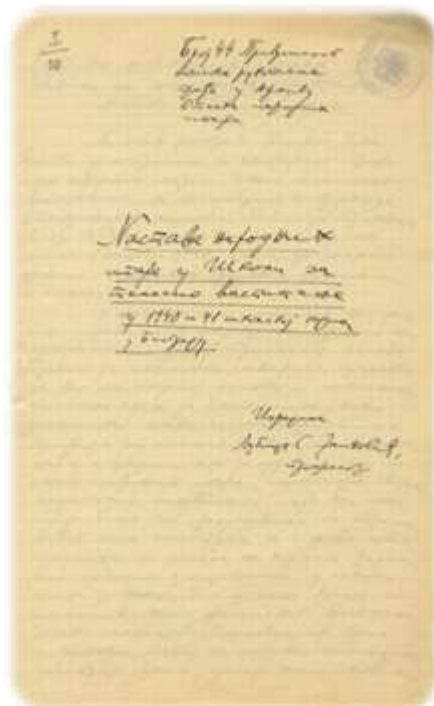
Музеј Факултета спорта и физичког васпитања,
Архивска грађа проф. Курелића

Када је реч о *Орским играма*, Тихомор Ђорђевић их објашњава на следећи начин:

„Орском игром називају се ритмовани покрети тела тј такви покрети који прате ритам био он од песме или од музике...“ . И овај тип игара изучаван је на Школи за телесно васпитање Краљевине Југославије под називом „*Народне игре*“ а међу предавачима су се нашле наша прва етнокореолошкиња , сестричина Тихомира и Владимира Ђорђевића, **Љубица С. Јанковић**.

На рад Љубице С. Јанковић, и њене сестре Данице, огроман утицај имао је Владимир Ђорђевић који је забележио преко три стотине народних мелодија. Љубица у чланку о Владимиру Ђорђевићу, објављеном у Гласнику Етнографског музеја, наводи и оснивање *Клуба љубитеља народних игара* односно *Школе народних игара* коју су сестре основале у Београду како би окупиле оне који знају и оне који желе да науче далеке 1934.године. Када је клуб престао да се састаје, сестре су наставиле да држе течајеве наставницима гимнастике из целе Југославије. Поред течајева, Љубица С. Јанковић је истраживала и документовала је на десетине народних игара широм Србије, Црне Горе и Македоније о чему сведоче бројни објављени радови.

Међу вредном грађом која се налази у Архиву Музиколошког института САНУ, налазе се подаци о наставним плановима предмета народних игара у Школи за телесно васпитање за период 1940/41, о Првом савезном течају народних игара за жупске предњаке, односно соколе те и предлози за извођење народних игара на соколском слету 1941.године. У току рата, 1943.године, Љубица С. Јанковић предавала је на течају за наставнике гимнастике, а након завршетка рата, 1945.године предавала је на Течају народних игара Отсека за физкултуру при Министарству просвете.

Музиколошки институт

Српске академије наука и уметности -Пројекат **Дигитализација и каталогизација архивске грађе**, реализованог уз финансијску помоћ Министарства културе и информисања РС и Секретаријата за културу Скупштине Града Београда 2013. и 2014. године.

Наредне године, на ДИФ долази, као професор Народних игара, једна од најбољих кореографкиња Србије, **Олга Сковран**, чест слушалац на предавањима сестара Јанковић. Имајући у виду посебан систем, коме треба додати непресушни ентузијазам сестара Јанковић, могуће је претпоставити да је њихов рад пресудно утицао на будући рад тада младе Олге. Она је била члан Соколског покрета и студирала је историју и књижевност. Но, страст према телесном изражају културе, физичком васпитању и вежбању одвела ју је у учитељске воде, прецизније у Реалну гимназију у Панчеву где је предавала гимнастику. Иако је на ДИФу предавала две године, то је било довољно да учврсти раније напоре Љубице С. Јанковић. Олгу Сковран одликовао је јединствен педагошки приступ помешан са невероватним кореографским талентом. Са ДИФ-а је Олга Сковран отишла 1948. како би директно учествовала у оснивању првог ансамбла народних игара и песама НР Србије, данас познатог под именом КОЛО. На овом месту, остала је до краја радног века, утврдивши у свој рад своју даровитост и сегменте оба своја позива-професорке гимнастике и игара.

Олга Сковран

Након одласка Олге Сковран са ДИФ-а за кратко њен предмет преузима **Милица Шеп**, једна од првих жена која је стекла високо образовање у области физичке културе на Високој школи за спорт и телесно васпитање у Берлину. Она је, као и Нишавић, по повратку са студија била ангажована као наставник у Школи за Телесно васпитање Краљевине Југославије. Милица Шеп била је изузетно свестрана али посебну наклоност гајила је према естетској односно ритмичкој гимнастици за чији је развој код нас управо она једна од најзаслужнијих. Између осталог написала је књигу о методици физичког васпитања за најмлађе укључујући и игре као неизоставни инструмент учења код деце. Изабрана је у звање професора физичке културе Универзитета у Београду као прва особа са тим академским звањем, чак 4 године пре него што је тадашња Висока школа за физичко васпитање постала чланицом универзитета.

Милица Шеп

И данас на Факултету спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду постоји предмет *Плесови* који је обавезан за све студенте. Професори на предмету, публиковали су знатан број стручних и научних чланака који се баве играма и плесовима и на тај начин

унапредили су наша сазнања о играма. Термине *Игре* и *Плесови*, о коме је у било спорова у етнолошкој и етнографској литератури, је немогуће поменути без спомињања Маге Магазиновић и њених капиталних дела „Историја игре“ и „Телесна култура као васпитање и уметност“. Ове две публикације можда и најбоље говоре о прожимању појма *Игре* кроз различите облике телсног израза. У студији „Телесна култура као васпитање и уметност“, Мага Магазиновић пише и о гимнастици, и о спортовима и о игри, посебно уметничкој и увиђа фасетираност телесне културе коју доживљава као питање образовања и питање уметности, односно као питање опште и индивидуалне културе у једном друштву.

Факултет спорта и физичког васпитања је од почетка свој истраживачки рад и студијски програм усмерио на област наука у спорту. Осим својих уже стручних предмета сврстаних у Катедру за теорију и методiku физичког васпитања, Катедру за теорију и технологију спорта и рекреације, Катедру за моторику и методологију, Катедру спортских игара, Катедру базичних спортова и Катедру индивидуалних спортова, постоји читав низ предмета чије изучавање је од ванредног значаја за кретање човека и налазе се у Катедрама друштвено – хуманистичких наука и био – медицинских наука. Анатомија као основ медицине, у области спорта представља камен темељац за упознавање локомоторног система људског организма. Физиологија се учи ради разумевања функционисања процеса који се одвијају у телу , док се биомеханика како сама реч каже концентрише на живи организам и његово кретање. Антропомоторика служи како би се будући стручњаци у области спорта и физичког васпитања стекли знања о моторичким способностима и њиховој улози у испољавању оних способности човека које се остварају првенствено мишићним напрезањима. Од посебне важности је моторна контрола која се темељи на изучавању проблематике моторног управљања и формирањем моторног програма и моторне меморије. Уколико бисмо горе наведена објашњења сагледали у контексту појма *Игре*, разумели бисмо још боље колико је овај наизглед једноставан појам, заправо сложен систем различитих научних поља. Када бисмо томе додали и науке из области друштвено-хуманистичких области, као што су социологија, психологија, педагогија, историја и етно-антрополошке науке, спектар сложености феномена *Игре* постао би још јасније. И на послетку, следи примењивост свега казаног кроз васпитно-педагошки рад у физичком васпитању и у спорту је оно што обједињује и омогућава даљи развој ових поља у научним, али и другим сферама живота.

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

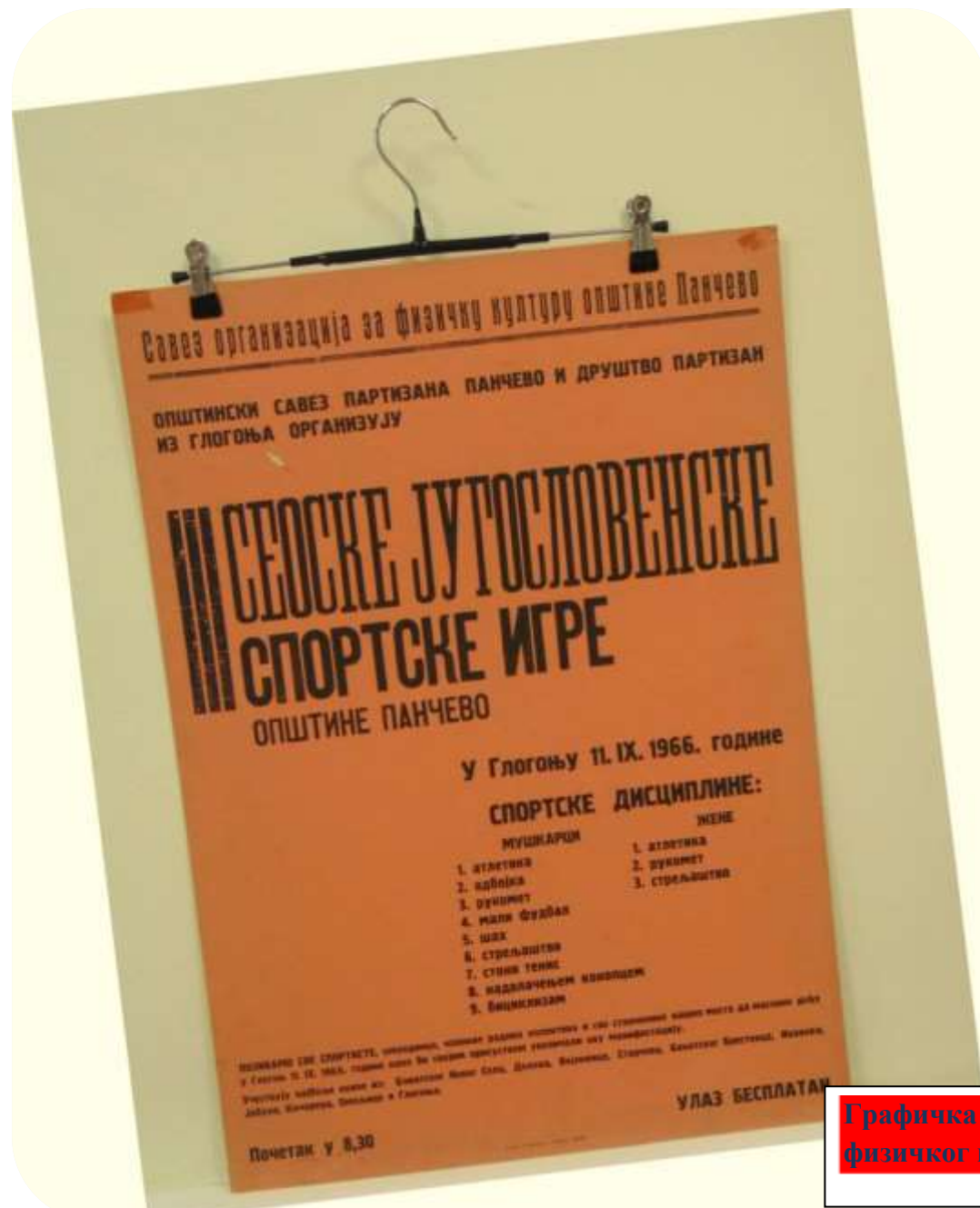
Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Савез организација за физичку културу општине Панчево

ОПШТИНСКИ САВЕЗ ПАРТИЗАНА ПАНЧЕВО И ДРУШТВО ПАРТИЗАН
ИЗ ГЛОГОЊА ОРГАНИЗУЈУ

СЕОСКЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ СПОРТСКЕ ИГРЕ

ОПШТИНЕ ПАНЧЕВО

У Глогоњу 11. IX. 1966. године

СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ:

МУШКАРИ

1. атлетика
2. одбојка
3. рукомет
4. мали фудбал
5. шах
6. стрелаштво
7. стони тенис
8. надалачењем кикбоксинг
9. бичкљизам

ЖЕНЕ

1. атлетика
2. рукомет
3. стрелаштво

РЕЗУЛТАТИ ОНИХ СПОРТИСТА, КОЈИМА НЕМАЈУ ДОСТАТИКА ИЛИ КОЈИМА НЕМАЈУ ДОСТАТИКА
У ГЛОГОЊУ 11. IX. 1966. ГОДИНЕ МОЋЕ БИ НАЈДИЈАВЉЕНИ У НАСТАВНИЦИМА ОНИХ СПОРТИСТА
УЧЕСТВОУЈУ НАЈБОЉИ ИЛИ ИЛИ: БИЈЕЛИНИ Милош Сави, Данила, Вукчић, Станковић, Савић, Милошевић, Милошевић,
Јаковић, Ђурић, Милошевић и Глогоњи.

УЛАЗ БЕСПЛАТАН

Почетак у 8,30

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

ХАЗЕНА

Пошто је Јасена 1923. год. придружена Југословенском атлетском савезу, основан је 1924. год. Југословенски Јасени савез. Организациони су деловници Јасени савез, а резултати су одражавања и порастања спорта.

Први интернационални сусрет репрезентације Југославије одржан је 28. VI 1924. год. у Београду против Чехословачке репрезентације (3:8).

На интернационалном плану, Југославија је свој највећи успех постигла освајањем првог места свечу 1924. год. у Лондону где је у финалу победила Чехословачку са 8:4.

Графичка збирка, Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Чланска карта
С.К. Југославије
Membership card
S.K. Jugoslavija

Музеј Факултета спорта и физичког васпитања

Б.С.К. „Гвождар“ из 1929.

Б.С.К. „Гвождар“, 1929.
Belgrade sport club "Gvozdar", 1929.

Спортеки клуб „Полет“, Београд
Sport club "Polet", Belgrade

Спортеки клуб „Полет“, Београд
Sport club "Polet", Belgrade

„Пекар“, Београд
"Pekar", Belgrade

„Пекар“, Београд
"Pekar", Belgrade

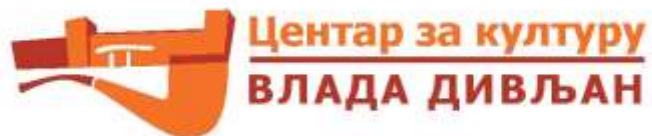
07

ПАРТНЕРИ ИЗЛОЖБЕ „ОД ИГРЕ ДО НАУКЕ“

Музиколошки институт
Српске академије наука и уметности

Пријатељи изложбе су они који се увек нађу са добром идејом и добрим делом а то су:

Дарко Митровић, Слађана Мијатовић и Славица Нешић

Кустос и аутор изложбе „ОД ИГРЕ ДО НАУКЕ“ :

Ивана Митровић

Београд, 2019.

ОД ИГРЕ ДО НАУКЕ